

เนื้อหาและภาษาในบทเพลงถึง “พ่อ” : พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

สุพรรณ งามเหลือ
สาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหา รวมถึงภาพสะท้อนและการใช้ภาษาในบทเพลงที่ใช้ถ่ายทอดเหตุการณ์เรื่องราวตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของคนไทยที่มีต่อ “พ่อ” : พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากบทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ “พ่อ” ที่เผยแพร่ระหว่างเดือนกันยายน 2559 – กุมภาพันธ์ 2560 จำนวน 89 เพลง กรอบแนวคิดได้แก่ กรอบแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย กรอบแนวคิดด้านการใช้ภาษาและด้านวรรณกรรมกับสังคมไทย

ผลการวิจัยพบว่า บทเพลงเสนอเนื้อหาหลัก 2 ด้านคือ 1. เนื้อหาเกี่ยวกับประชาชนไทย มีเนื้อหาย่อย 3 ประเด็น ได้แก่ การแสดงความจงรักภักดีและความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ความมุ่งมั่นจะกระทำความดี และความเศร้าเสียใจกับการเสด็จสวรรคต เนื้อหาส่วนใหญ่กล่าวถึงการแสดงความจงรักภักดีและความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ 2. เนื้อหาเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มีเนื้อหาย่อย 4 ประเด็น ได้แก่ พระราชจริยวัตร พระราชกรณียกิจวันเสด็จสวรรคต และพระบรมราโชวาท เนื้อหาส่วนใหญ่กล่าวถึงพระราชจริยวัตร เนื้อหาหลักทั้งสองด้านมีภาพสะท้อนเกี่ยวกับคนไทย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความเชื่อ ด้านความเป็นอยู่ ด้านความผูกพัน และด้านปัญหา ภาพสะท้อนที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ ภาพสะท้อน

รับต้นฉบับ 2 พฤศจิกายน 2561 แก้ไขตามผู้ทรงคุณวุฒิ 17 ธันวาคม 2561 รับลงตีพิมพ์ 25 ธันวาคม 2561

ด้านความเชื่อ การใช้ภาษาในเนื้อเพลง แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ 1. ชื่อเพลง มีการตั้งชื่อ 3 รูปแบบ ได้แก่ ใช้ความเปรียบ สร้างความสนใจ และใช้ภาษาตรงประเด็น การตั้งชื่อทั้ง 3 รูปแบบ พบว่ามีใช้จำนวนใกล้เคียงกัน 2. เนื้อเพลง ลักษณะเด่นของการใช้ภาษาในเนื้อเพลง แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ 1.ระดับคำ ได้แก่ ใช้คำสัมผัส ใช้คำซ้อน ใช้คำเรียก “พ่อ” ใช้คำราชาศัพท์ การสรรคำ 2. ระดับความ ได้แก่ การซ้ำคำและซ้ำความ และการใช้ภาพพจน์ ได้แก่ อุปลักษณ์ อุปมา บุคคลวัตและอติพจน์ การใช้ภาษาดังกล่าว ทำให้บทเพลงมีความไพเราะทั้งด้านเสียงและความหมาย ใช้ถ่ายทอดเรื่องราวเหตุการณ์ และความรู้สึคนึกคิดของปวงชนชาวไทยที่มีต่อ “พ่อ” ทำให้ผู้ฟังรับรู้ถึงความจงรักภักดี ความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและความเศร้าเสียใจในความสูญเสียอันใหญ่หลวงของประชาชนไทย

คำสำคัญ; ภาษา, เพลง, พ่อ : ในหลวงรัชกาลที่ 9

Contents and Language of Songs to “Father” : His Majesty King Bhumibol Adulyadej

Suwanna Ngamlue

Department of Thai Language for Communication

School of Humanities and Applied Arts

University of the Thai Chamber of Commerce, Thailand

Abstract

This research aimed to study the content and language used in the songs that narrate stories, events, and the thoughts and feelings of Thai people toward their “Father,” His Majesty King Bhumibol Adulyadej. It used a content analysis method to analyze 89 songs publicly released between September 2016 and February 2017. The frameworks of this study were the King with Thai society and Language and literature and in Thai society.

The result of the study revealed that the content of the songs comprised two aspects: talking about Thai people and talking about the King or “Father.” Regarding the content on Thai people, the songs represented the love, devotion, and esteem of the people for the late King, their grief for his death, and their commitment to doing good deeds in tribute to him. Among them, the love, devotion, and esteem of the people for the late King were found most often. As for content on the King, the songs described His Majesty’s conduct and multifarious duties, the date of his death, and his royal guidance. The content that was found most often was His Majesty’s conduct and multifarious duties. A reflection of the songs covered four aspects: beliefs, livelihoods, deep spiritual connections with the King, and conflicts among Thai people. The reflection that was found most often was beliefs. With regard to the analysis of language use, it was found that the song titles implemented three techniques: comparison,

attention-drawing and pertinence. All of these techniques were used with the same frequency. The lyrics were outstanding in terms of both words and meanings. Rhyming, synonymous compounds, the word “father,” royal words, and diction were used at the word level. At the sentence and text levels, the techniques used were reduplication and figures of speech (e.g., metaphor, simile, personification, and hyperbole). These made the songs melodious and graceful in terms of voice and meaning and allowed them to completely convey stories, events, and the thoughts and feelings of Thai people toward their “Father.” The songs made their audience aware of devotion, the commemoration of the royal grace, grief, sadness, and the great loss of the “Father,” His Majesty the King Bhumibol, who lives in Thai people’s hearts eternally.

Keywords; Language, Songs, Father : King Rama IX

บทนำ

บทเพลงและดนตรีเป็นภาษาสากลประจำโลกที่มนุษย์ทุกชาติทุกภาษาสามารถสัมผัสได้ มนุษย์ใช้เพลงและดนตรีเป็นเครื่องบำรุงขวัญบำรุงจิตใจ ใช้เป็นยารักษาโรคทางกายและใจ ใช้เป็นเพื่อนยามทุกข์ยามเหงา ใช้เป็นเครื่องสมานสามัคคี ใช้เป็นสื่อแห่งความรักและเป็นเครื่องมือสำหรับการยังชีพ (พูนพิศ อมาตยกุล, 2529: คำนำ) เพลงและดนตรีคือผลงานศิลปะ ที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ด้วยการเลือกสรรถ้อยคำที่มีความหมายลึกซึ้งกินใจ โดยนำมาร้อยเรียงให้ต่อเนื่องกันเพื่อให้ผู้ฟังนึกภาพและเกิดอารมณ์ร่วม เพลงจึงเป็นเครื่องมือสื่อสารที่มีสีสันและทรงพลัง ทำให้คนฟังเกิดความรู้สึกต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ เพลงยังก่อให้เกิดพลังสร้างสรรค์และเป็นแรงผลักดันให้มนุษย์มีพลังต่อสู้กับอุปสรรคและปัญหาในชีวิต อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้บันทึก ถ่ายทอด และกล่อมเกลาสังคมอย่างต่อเนื่อง เพลงช่วยสะท้อนวิถีชีวิต วัฒนธรรมและปรากฏการณ์ในสังคม เพลงจึงมีคุณค่าแก่การศึกษาเพราะช่วยให้เข้าใจความเป็นมนุษย์มากขึ้น อุดมลักษณ์ ระพีแสง (2550) ศึกษาการใช้ภาษาในบทเพลงสุนทราภรณ์ระหว่างปี พ.ศ. 2482-พ.ศ. 2524 พบว่า บทเพลงมีการแสดงแนวคิดเกี่ยวกับการสรรเสริญพระมหากษัตริย์ คุณธรรมจริยธรรมที่พึงกระทำ ชีวิตความเป็นอยู่ ความรัก ผู้หญิง สะท้อนสภาพความเป็นจริงของสังคมและคติสอนใจหญิง เกศราพร พรหมนิมิตกุล (2553) ศึกษาความงามของภาษาในเพลงลูกทุ่ง : กรณีศึกษาเพลงฮิตติดชาร์ตลูกทุ่งมหานคร พบว่า มีการใช้คำแบบเรียบง่าย สื่อความหมายชัดเจน ตรงไปตรงมา มีทั้งการใช้คำภาษาถิ่น คำบ่งสถานที่ คำสื่ออารมณ์ คำสัมผัส คำซ้ำ คำซ้อน คำภาษาต่างประเทศ คำตัดสั่นและคำสแลง นอกจากนี้ยังใช้ภาพพจน์ช่วยสร้างสุนทรีภาพความงามและจินตภาพ ได้แก่ อุปมา สัญลักษณ์ บุคคลวัต ปฏิทรรศน์ อติพจน์ สัทพจน์ และปฏิบัติจนา ด้านการใช้สำนวน มีทั้งสำนวนเก่าที่ใช้ต่อเนื่องมานานและสำนวนใหม่ที่ผู้ประพันธ์สร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับบริบท

บทบาทสำคัญประการหนึ่งของเพลงที่มีต่อสังคมนั้นคือการรับใช้สังคม จะเห็นได้ว่าเมื่อมีเหตุการณ์สำคัญ ๆ เกิดขึ้นในสังคมและมีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ เพลงจะเข้ามามีบทบาทในการแสดงความคิด ความเห็น ความรู้สึก และถ่ายทอดเรื่องราวเพื่อเผยแพร่อย่างกว้างขวาง เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.2557 เป็นต้นมา ประชาชนไทย

ต้องประสบกับเหตุการณ์สำคัญครั้งใหญ่ เมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จแปรพระราชฐานไปประทับรักษาพระอาการประชวร ณ โรงพยาบาลศิริราช จนถึงวันพฤหัสบดีที่ 13 ตุลาคม 2559 เวลา 15.52 น. สำนักพระราชวังได้ออกแถลงการณ์เรื่อง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคต

กิจกรรมรูปแบบหนึ่งที่ใช้เป็นสื่อกลางเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกและความอาลัยรักที่ประชาชนไทยมีต่อการเสด็จสวรรคตซึ่งสามารถเข้าถึงคนทั่วประเทศ นั่นคือ “บทเพลง” นับแต่วันเสด็จสวรรคตเป็นต้นมา ได้มีการเผยแพร่บทเพลงจำนวนมาก ทั้งเพลงไทยสากลและเพลงลูกทุ่งที่แต่งขึ้นเพื่อแสดงความอาลัยและสดุดีถึง “พ่อ” ผ่านสื่อมวลชนทุกช่องทาง เพลงเหล่านี้ช่วยให้ผู้ฟังเห็นภาพความทรงจำ ได้รับรู้ถึงอารมณ์ ความรู้สึก ความจงรักภักดีและความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่คนไทยมีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร นอกจากนี้ บทเพลงยังมีการใช้ภาษาที่น่าสนใจทั้งระดับคำและระดับความ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเนื้อหาและการใช้ภาษาในบทเพลงถึง “พ่อ” ที่ใช้ถ่ายทอดเรื่องราวตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของคนไทยที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

แนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย ปรีชา หงส์ไกรเลิศ และคณะ (2558) กล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทยไว้ว่า “ทัศนคติและความเชื่อของคนไทยที่มีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ มีอย่างเหนียวแน่นผูกพันกันอย่างแยกไม่ออก เสมือน “น้ำ” กับ “ปลา” กล่าวคือ ประชาชนเป็นเสมือน “น้ำ” และพระมหากษัตริย์เป็นเสมือน “ปลา” ซึ่งทั้งน้ำและปลาต้องพึ่งพาอาศัยกัน ความเชื่อว่าพระมหากษัตริย์เป็นเสมือน “พ่อ” และประชาชนเป็นเสมือน “ลูก” ที่เคยผูกพันซึ่งกันและกันมาในอดีตก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงมาจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้คนไทยส่วนใหญ่เชื่อว่าสถาบันพระมหากษัตริย์มีคุณูปการต่อคนไทยรัฐไทยและสังคมไทย ทั้งสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยก็มีการปรับตัวเข้ากับสภาวะการณ์ของการเปลี่ยนแปลงของสังคมตลอดมา ทำให้สถาบันพระมหากษัตริย์ไทยมีความทันสมัย ส่งผลดีต่อเสถียรภาพทางการเมืองและผลประโยชน์แห่งชาติ”

ประเทศไทยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของประเทศตลอดมา ทรงปกครองแผ่นดินด้วยหลักทศพิธราชธรรม สถาบันพระมหากษัตริย์จึงอยู่ในหัวใจของประชาชนและเป็นสถาบันซึ่งเป็นที่เคารพสักการะเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมของปวงชนชาวไทยทุกคน บทบาทความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อสังคมไทย มี 3 ด้าน คือ (1) เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน ทรงปกครองประเทศด้วยความเป็นธรรม ทำให้ประชาชนดำรงชีวิตอย่างร่มเย็นเป็นสุข มีเสรีภาพในการทำกิน และมีศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ (2) เป็นสัญลักษณ์การดำรงอยู่ของชาติไทย สังคมไทยให้ความสำคัญกับสถาบันพระมหากษัตริย์มายาวนานกว่า 700 ปี จึงเป็นสถาบันทางสังคมที่เข้มแข็งยืนยงจนสามารถรักษาความเป็นไทยจนถึงปัจจุบัน (3) เป็นผู้นำการพัฒนาประเทศทุกด้าน ทั้งด้านการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคง สถาบันพระมหากษัตริย์จึงเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมมาช้านาน โดยเฉพาะในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงมีพระจริยวัตรงดงาม เป็นแบบอย่างของความเรียบง่าย ทรงดูแลห่วงใยทุกข์สุขของประชาชน ทรงสร้างประโยชน์เพื่อสังคมไทยตลอดมา สถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทยจึงเป็นสถาบันที่มีความผูกพันกันอย่างแยกไม่ออก แนวคิดนี้ ผู้วิจัยจะนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

แนวคิดด้านการใช้ภาษา บทเพลงมีเนื้อร้องเป็นสิ่งสำคัญ หากผู้ประพันธ์มีความสามารถในการใช้ภาษา รู้จักเลือกสรรถ้อยคำสื่อความหมายได้ชัดเจน ลึกซึ้งกินใจ ก็จะทำให้ผู้ฟังเข้าถึงความหมายและอารมณ์ของเพลงได้เป็นอย่างดี อันจะก่อให้เกิดความซาบซึ้งประทับใจไปกับอารมณ์เพลง ดังที่ กาญจนา นาคสกุลและคณะ (2521: 21) กล่าวว่า ในการใช้ภาษาผู้ใช้ภาษาควรจะต้องรู้คำมากเพื่อจะได้นำคำเหล่านั้นมาใช้แสดงความคิดเห็นได้อย่างถ้อยกว้างขวางและแสดงความเป็นผู้รู้ การใช้คำเป็นเรื่องสำคัญมากอย่างหนึ่ง เพราะอาจทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกต่าง ๆ กัน เช่น อาจทำให้รู้สึกเฉย ๆ ก็ได้ พอใจก็ได้ รักก็ได้ โกรธก็ได้ ผู้ใช้ภาษาทุกคนจึงควรระลึกลักษณะของคำ คำทุกคำมีความสำคัญและมีค่า ถ้ารู้จักเลือกใช้อย่างระมัดระวัง ก็จะทำให้คำพูดหรือข้อเขียนมีค่า แต่ถ้าไม่รู้จักเลือกใช้ก็จะได้ผลตรงกันข้าม กุหลาบ มลลิกะมาส (2529: 163-174) กล่าวว่า แรงงามของภาษาร้อยกรองที่ยกย่องว่าไพเราะ ต้องมีคุณสมบัติก่อให้เกิดความซาบซึ้ง

สะท้อนใจ ได้แก่ การเลือกสรรคำที่มีความหมายลึกซึ้ง สะท้อนอารมณ์ เสียงเสนาะ การเลียนเสียงธรรมชาติ การเล่นคำและความหมายอันไพเราะกินใจ การใช้กวีโวหาร ภาพพจน์ การพรรณนาและการบรรยายที่แจ่มชัด การกล่าวซ้ำ การเล่นคำให้เสียงไพเราะ เน้นความหมายให้เด่นชัดและความงามในแง่ความคิดและทัศนะต่าง ๆ สัจจิราจงสถิตวัฒนา (2548 : 1) กล่าวว่า ภาษาวรรณศิลป์ หมายถึง ภาษาที่ใช้สร้างวรรณคดีซึ่งเป็นภาษาที่สละสลวยงดงาม ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพและเกิดอารมณ์สะท้อนใจคล้อยตาม กุหลาบ มลลิกมาส (2525 : 6-8) จัดบทเพลงและดนตรีเป็นศิลปะสาขา “ดุริยางคศิลป์” ซึ่งเป็นสาขาหนึ่งของวรรณคดีที่มีคุณสมบัติด้านวรรณศิลป์ คือ ศิลปะการเรียบเรียง ด้วยความรู้สึกละเอียดเกิดจินตนาการ ผู้วิจัยจะนำแนวคิดนี้ไปใช้ประกอบการวิเคราะห์ การใช้ภาษาในเนื้อเพลงเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทั้งการใช้คำ การใช้ประโยคและการใช้ภาพพจน์

แนวคิดด้านวรรณกรรมกับสังคม วัชรภรณ์ อาจหาญ (2535) ศึกษาวิเคราะห์ บทเพลงไทยสากลของสุนทราภรณ์ พบว่า เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเพลงรักระหว่างชายหญิง นอกจากนี้เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมชาติ วรรณคดี เพลงปลุกใจและสดุดี เพลงสถาบัน การศึกษาและเพลงประจำจังหวัด เพลงเกี่ยวกับประเพณี เพลงเกี่ยวกับเยาวชนและ เพลงเบ็ดเตล็ด ทศนคติของผู้แต่ง ได้แก่ ทศนคติที่เกี่ยวกับความเชื่อ ความรักธรรมชาติ ชีวิต คติธรรม คุณธรรมสตรี และทศนคติเกี่ยวกับความเป็นไทย คุณค่าที่พบในบทเพลง มีทั้งคุณค่าด้านวรรณศิลป์ ด้านสนองอารมณ์ ด้านความรู้และคติธรรม อุดมลักษณะที่แผ่แสง (2550) ศึกษาการใช้ภาษาในบทเพลงสุนทราภรณ์ ระหว่างปี พ.ศ. 2482-พ.ศ. 2524 พบว่า บทเพลงมีการแสดงแนวคิดเกี่ยวกับการสรรเสริญพระมหากษัตริย์ คุณธรรม จริยธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ ความรัก ผู้หญิง สะท้อนสภาพความเป็นจริงของสังคมและ คติสอนใจหญิง ดวงรัตน์ คูหเจริญ (2557) ศึกษาเนื้อหาและภาษาในเพลงเกี่ยวกับ น้ำท่วมประเทศไทย พ.ศ. 2554 พบเนื้อหา 7 ด้าน ได้แก่ เหตุการณ์น้ำท่วมประเทศไทย การให้กำลังใจผู้ประสบภัย การชักชวนให้คนไทยช่วยเหลือกัน การให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิต การบริหารจัดการของรัฐบาล การให้ข้อคิดเรื่องสิ่งแวดล้อมและการชื่นชม กลุ่มจิตอาสา ภาพสะท้อนสังคมไทย 8 ด้าน ได้แก่ ความเป็นอยู่และความทุกข์ของคนไทย ความมีน้ำใจ ความเชื่อของคนไทย การบริหารจัดการของรัฐบาล ประเพณีและวิถีชีวิต

อารมณ์ขันของคนไทย ปัญหาสิ่งแวดล้อมและความขัดแย้งในสังคมไทย ผู้วิจัยจะนำแนวคิดนี้ไปใช้ประกอบการวิเคราะห์เนื้อหาของบทเพลงและภาพสะท้อนสังคมไทยที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเนื้อหาและภาพสะท้อนสังคมไทยที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยใช้กรอบแนวคิดเรื่องพระมหากษัตริย์กับสังคมไทยและกรอบแนวคิดด้านวรรณกรรมกับสังคม
2. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาในบทเพลงถึง “พ่อ” : พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในด้านการใช้คำ ประโยค ภาพพจน์ ตามกรอบแนวคิดของ กาญจนา นาคสกุลและคณะ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลของการศึกษา คือเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ซึ่งเผยแพร่ทางสื่อสารมวลชนและสื่ออินเทอร์เน็ต กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ซึ่งนำมาจากสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อออนไลน์ ที่เผยแพร่ระหว่างเดือนกันยายน 2559 – กุมภาพันธ์ 2560 ทั้งเพลงไทยสากล เพลงลูกทุ่ง ลูกกรุงและเพลงท้องถิ่น โดยสุ่มตัวอย่างจากการพิจารณาเนื้อหาและการใช้ภาษาที่หลากหลาย จำนวน 89 เพลง

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ใช้การบันทึกข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับคนไทยและเนื้อหาเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ภาพสะท้อนจากเนื้อหา ได้แก่ ภาพสะท้อนความเชื่อ ความเป็นอยู่ ความผูกพันและปัญหา และการใช้ภาษา ทั้งส่วนชื่อเพลง ได้แก่ การตั้งชื่อเพลง 3 รูปแบบ คือใช้ความเปรียบ สร้างความสนใจ และใช้ภาษาตรงประเด็น และส่วนเนื้อเพลงทั้งระดับคำ ได้แก่ ใช้คำสัมผัส คำซ้อน ใช้คำเรียก “พ่อ” ใช้คำราชาศัพท์และการสรรคำ และระดับความ

ได้แก่ การซ้ำคำและซ้ำความ ใช้ภาพพจน์ อุปลักษณ์ อุปมา บุคคลวัต อติพจน์ และ
อนุนามนัย

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่เผยแพร่ทางสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ
กระจายเสียง และสื่ออินเทอร์เน็ต ระหว่างเดือนกันยายน 2559–กุมภาพันธ์ 2560
โดยเลือกสุ่มตัวอย่างทั้งประเภทเพลงไทยสากล เพลงลูกทุ่ง ลูกกรุงและเพลงท้องถิ่น
ที่มีเนื้อหาและการใช้ภาษาหลากหลาย จำนวน 89 เพลง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและเสนอผลโดยการพรรณนา
วิเคราะห์และแจกแจงความถี่

ผลการวิจัย

การศึกษาบทเพลงถึง “พ่อ” : พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
บรมนาถบพิตร แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ เนื้อหาของบทเพลง
ภาพสะท้อนสังคมไทย และการใช้ภาษาในบทเพลง ดังนี้

1. เนื้อหา จากการวิเคราะห์โดยอาศัยกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 2 ด้าน

1.1 เนื้อหาเกี่ยวกับประชาชนไทย แบ่งย่อยเป็น 3 ประเด็น

1.1.1 เนื้อหาแสดงความจงรักภักดีและความสำนึกในพระ
มหากรุณาธิคุณ ได้แก่ การบรรยายความรัก ความเคารพศรัทธา เทิดทูน ความรู้สึกดีใจ
ภาคภูมิใจที่ได้เกิดในรัชสมัยของ “พ่อ” ความปรารถนาและคำอธิษฐานขอเกิดเป็นข้ารับใช้
ในชาติหน้าและทุกชาติ และความรู้สึกเป็นบุญเป็นโชคความสนาที่ได้เกิดในแผ่นดิน
ของ “พ่อ”

ตัวอย่าง

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีพระราชผู้เป็นที่รักใคร่ เป็นผู้ครอบครองทุกหัวใจ

และศรัทธาจากประชาชนของท่าน...เรื่องจริงที่เราคนไทยซาบซึ้งทุกคน

คือความรักที่สุดของเรา กาลครั้งหนึ่ง ในหัวใจเราตลอดกาล

(เพลงกาลครั้งหนึ่งตลอดกาล)

เนื้อเพลงบรรยายถึงพระราชผู้ทรงเป็นที่รักศรัทธาเป็นที่สุดของประชาชน คือ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร “พ่อ” ของปวงชนชาวไทย ที่จะยังคงสถิตในหัวใจของคนไทยตลอดไปตราบนานเท่านาน

1.1.2 เนื้อหาแสดงความมุ่งมั่นในการทำความดี ได้แก่ ความมุ่งมั่นของคนไทยที่จะกระทำแต่สิ่งดีงาม เพื่อตอบแทนพระคุณ ได้แก่ ความมุ่งมั่นจะเป็นคนดี เข้มแข็งอดทน ยืนหยัดด้วยตนเอง เสียสละ ซื่อสัตย์ รู้รักสามัคคี ตั้งมั่นในธรรม ใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง จดจำและน้อมนำพระบรมราโชวาทมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

ตัวอย่าง

พ่อเหนื่อยพอแล้ว พ่อทำมากแล้วมาทั้งชีวิต
ประชาชนของพ่อนี้
จะทำความดี ทดแทนคุณพ่อ

(เพลงคิดถึงพ่อหลวง)

เนื้อเพลงบรรยายถึงความเหน็ดเหนื่อยในการทรงงานมาทั้งชีวิตของ “พ่อ” ที่ทรงทำเพื่อให้คนไทยอยู่ดีกินดีมีชีวิตอย่างเป็นสุข ดังนั้นเพื่อตอบแทนในพระมหากรุณาธิคุณ คนไทยจึงมุ่งมั่นจะกระทำแต่ความดีเพื่อทดแทนพระคุณ

1.1.3 เนื้อหาแสดงความเศร้าเสียใจ ได้แก่ ความรู้สึกเศร้าเสียใจและความรู้สึกสูญเสียของคนไทย เมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคต

ตัวอย่าง

70 ล้านน้ำตาแสนเศร้าไหลนองทั่วแผ่นดินไทย
มหาบุรุษที่รักคนไทยที่สุดในโลก
น้ำตาไหลเกลี้ยงห้วงอก ก็โศกไม่พอเมื่อพ่อจากไป

(เพลงด้วยน้ำตาที่อาลัยพ่อ)

เนื้อเพลงพรรณนาถึงความเศร้าเสียใจและน้ำตาของคนไทยที่มากมายราวจะท่วมท้นแผ่นดินไทย แต่ต่อให้ร้องไห้จน “น้ำตาไหลเกลี้ยงในห้วงอก” ก็ไม่เศร้าพอกับการที่ต้องสูญเสีย “พ่อ” ไป

1.2 เนื้อหาเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร แบ่งย่อยได้ 4 ประเด็น

1.2.1 พระราชจริยวัตร ได้แก่ ความมีน้ำพระราชหฤทัย พระเมตตา อันเปี่ยมล้น ความสุภาพอ่อนโยน ความเสมอภาคเท่าเทียม ความเพียร ความอดทน ความเสียสละ ความเรียบง่าย พอเพียงและตั้งในธรรม

ตัวอย่าง

ทำไมพระราชาเดินไปในป่าเขา ท่านทรงห่วงใยคนที่เขาอยู่ห่างไกล...

ทำไมพระราชาถึงไม่หยุดพัก ท่านไม่เคยหยุดพักเพราะรักเราหนักหนา

(เพลงตามรอยพระราชา)

เป็นบุญเหลือล้น ได้เกิดบนผืนพสุธา แผ่นดินที่องค์ราชา เปี่ยมพระมหากรุณาธิคุณ

(เพลงขอเกิดเป็นข้ารองบาททุกชาติไป)

เนื้อเพลงบรรยายถึงพระราชจริยวัตรความมีน้ำพระราชหฤทัยเปี่ยมล้นของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงทุ่มเท เสียสละ อดทนต่อความเหนื่อยยากในการทรงงานเพื่อความสุขของราษฎรอย่างต่อเนื่องยาวนาน แม้ในพื้นที่ห่างไกลก็ไม่ทรงย่อท้อที่จะเสด็จไปเพื่อไต่ถามถึงความทุกข์สุขของราษฎร

1.2.2 พระราชกรณียกิจ ได้แก่ การทรงงาน การเสด็จพระราชดำเนิน เยี่ยมราษฎรทั่วทุกท้องถิ่น ทรงพระราชทานความช่วยเหลือเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุข แก่อาณาประชาราษฎร์ อันเป็นที่มาของโครงการเนื่องในพระราชดำริกว่า 4,000 โครงการเพื่อแก้ไขปัญหาของราษฎรในท้องถิ่นต่าง ๆ

ตัวอย่าง

พระองค์ทรงเสด็จทุกตารางนิ้วประเทศไทย ทรงงานหนักแม้ทรงประชวร

ไม่รู้ทำได้เช่นไร

(เพลงกวีลายนก)

ทั่วแผ่นดินทุกแคว้น แห่งหนใด ๆ จะห่างไกลแค่ไหน ไม่เคยเห็นสักครั้ง ที่พ่อท้อใจ
(เพลงจากสวรรค์)

สองขาที่พ่อก้าวเดิน ทรงงานมานานหลายปี ย่ำไปทุกดินถิ่นที่ทุรกันดาร
สองหูที่คอยรับฟังปัญหามากมาย สองแขนโอบอุ้มคุ้มภัย ให้ลูกหลาน
(เพลงถึงคนบนฟ้า)

เนื้อเพลงบรรยายถึงพระราชกรณียกิจทรงงาน การเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรทุกภูมิภาคของประเทศ ด้วยทรงมุ่งหวังให้ราษฎรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ราษฎรในท้องถิ่นไม่ว่าจะอยู่ไกลเพียงใด ก็ไม่ทรงย่อท้อที่จะเสด็จไปจนถึงเพื่อถามไถ่ถึงความเป็นอยู่และพระราชทานความช่วยเหลือ แก่ไข และบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ราษฎรเสมอมา

1.2.3 วันเสด็จสวรรคต ได้แก่ เนื้อหาที่ระบุวันเวลาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคต คือ วันพฤหัสบดีที่ 13 ตุลาคม 2559 เวลา 13.52 น. ว่าเป็นวันที่คนไทยจะจดจำไม่มีวันลืมตัวอย่าง

ปี 2559 มีเรื่องราวให้คนไทยต้องจดจำ
13 ตุลา ชาวประชาต่างร่ำ พระราชาจากไป
(เพลงความรู้สึกด้วยใจจริง)

เนื้อเพลงบรรยายถึงวันที่ 13 ตุลาคม 2559 วันเสด็จสวรรคต ว่าเป็นวันที่คนไทยต่างเศร้าเสียใจและต้องจดจำ

1.2.4 พระบรมราโชวาท ได้แก่ เนื้อหาที่กล่าวถึงคำสอน “พ่อ” ได้แก่ แนวคิดหลักเศรษฐกิจพอเพียง การพึ่งพาตนเอง ความ پاکเพียร ประหยัด อดทน รู้รักสามัคคี หมั่นทำความดีและมีจิตเมตตา

ตัวอย่าง

คำสอน ทุกคำที่พ่อให้มา พ่อศึกษา ตรากตรำและทำเพื่อเรา
อยู่กินแบบพอประมาณ พึ่งตนเองเพื่อจะแบ่งเบา ให้พวกเราพากเพียรประหยัดอดทน
(เพลงพอเพียงเยี่ยมพ่อ)

เนื้อเพลงบรรยายถึงที่มาของคำสอนของ “พ่อ” ว่า กว่าจะมาเป็นคำสอนเพื่อพระราชทานแก่คนไทย ทรงต้องใช้เวลาศึกษา ค้นคว้า ทดลองปฏิบัติ ด้วยพระองค์เองก่อนจนเห็นผลแล้วดีแล้ว จึงได้พระราชทานเป็นพระบรมราโชวาทแก่ปวงชนชาวไทย เพื่อให้คนไทยรู้จักอยู่กินแบบพอประมาณ รู้จักพึ่งพาตนเอง มีความเพียรพยายาม ประหยัดและอดทน

2. ภาพสะท้อนเกี่ยวกับคนไทย การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยในบทเพลงโดยอาศัยกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์กับสังคมไทย และกรอบแนวคิดด้านวรรณกรรมกับสังคม ทำให้เห็นภาพสะท้อนของสังคมไทยใน 4 ด้าน

2.1 ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ ได้แก่

2.1.1 ความเชื่อเรื่องสมมติเทพคนไทยมีความเชื่อว่าพระมหากษัตริย์คือเทพที่จุติจากสวรรค์มาเกิดเป็นมนุษย์เพื่อประกอบคุณความดีและสั่งสมบารมี และพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตรคือ เทวดาที่ลงมาเกิดในโลกมนุษย์เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ราษฎรไทย เมื่อเสด็จสวรรคต จึงต้องกลับไปเป็นเทวดาบนสวรรค์ดังเดิม

ตัวอย่าง

พระองค์คือเทวดาลงมาจากฟาม่าไกลดั้น... 13 ตุลาคมวันที่คนทั้งชาติไม่อาจลืม
วันที่สวรรค์และกึ่งท้องฟ้าได้เทวดากลับคืน

(เพลงกวีลายกนก)

เนื้อเพลงสะท้อนความเชื่อเรื่องสมมติเทพของคนไทยที่เชื่อว่า “พ่อ” คือเทวดาที่มาจากฟ้า ดังนั้น วันที่ 13 ตุลาคม 2559 ซึ่งเป็นวันเสด็จสวรรคต จึงเป็นวันที่คนไทยทั้งชาติจะจดจำว่าเป็นวันที่สวรรค์ได้เทวดากลับคืนไป

2.1.2 ความเชื่อเรื่องชาติภพหน้า คนไทยมีความเชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด คือเชื่อว่าเมื่อเกิดมาในชาติหนึ่งและตายไปก็จะต้องไปเกิดในชาติภพใหม่วนเวียนเช่นนี้เรื่อยไป

ตัวอย่าง

เกิดใหม่อีกที่ลูกขอ เกิดมาเป็นลูกพ่อ ลูกขอทุกชาติ ชาติไป

(เพลงขอเป็นลูกพ่อ)

เนื้อเพลงสะท้อนความเชื่อเรื่องชาติภพหน้าของคนไทย คนไทยจึงอธิษฐานขอเกิดเป็นลูกของ “พ่อ” ทุกชาติไป

2.1.3 ความเชื่อเรื่องโชคลาภบุญวาสนา คนไทยเชื่อว่าการได้เกิดเป็นคนไทยในแผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในชาตินี้ เป็นเพราะบุญที่เคยกระทำและเป็นเพราะโชควาสนาอันยิ่งใหญ่

ตัวอย่าง

เกิดมาชาตินี้ ช่างมีบุญที่ยิ่งใหญ่ ได้เกิดบนผืนดินไทย ร่มเย็นเหนือใครในหล้า

(เพลงขอเป็นข้ารองบาททุกชาติไป)

เนื้อเพลงสะท้อนความเชื่อของคนไทยเรื่องบุญวาสนาที่ว่า การที่ได้เกิดเป็นคนไทยได้เกิดในแผ่นดินไทยที่มีแต่ความ ร่มเย็นเหนือแผ่นดินใดในชาตินี้ นับเป็นบุญอันยิ่งใหญ่

2.2 ภาพสะท้อนด้านความเป็นอยู่ ได้แก่ สภาพความเป็นอยู่อันผาสุกของคนไทยภายใต้พระบารมีของ “พ่อ”

ตัวอย่าง

แผ่นดินนี้มีท่านนำพา จึงได้ผาสุกและร่มเย็น

(เพลงกาลครั้งหนึ่งตลอดกาล)

ดำริชลประทาน พลิกแดนกำเนิดเปลี่ยนสี แผ่นดินเขียวขจี พืชผลอุดมสมบูรณ์

(เพลงพ่อของแผ่นดิน)

เนื้อเพลงสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่ของคนไทยในแผ่นดินของ “พ่อ” ที่ทำให้คนไทยอยู่อย่างผาสุกร่มเย็นในแผ่นดินที่มีความเขียวขจี พืชผลอุดมสมบูรณ์ อันเนื่องด้วยพระบารมีและพระปรีชา

2.3 ภาพสะท้อนด้านความผูกพัน ได้แก่ ความรู้สึกผูกพันของคนไทย ที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทั้งการประดับบูชาพระบรมฉายาลักษณ์ในบ้าน และความจดจำ “พ่อ” ในหัวใจ

ตัวอย่าง

ตั้งแต่เล็กยังเคยได้ถามแม่ว่า บนข้างฝาบ้านเรานั้นติดรูปใคร
ที่แม่คอยบูชาประจำก่อนนอนทุกคืน จะต้องไหว้
เมื่อดอว่าให้กราบรูปนั้นทุกวัน... เป็นรูปที่มีทุกบ้าน
ด้วยความรัก ด้วยภักดี ด้วยจิตใจ

(เพลงรูปที่มีทุกบ้าน)

เนื้อเพลงกล่าวถึงการสนทนากับแม่ถึงภาพข้างฝาที่แม่กราบไหว้บูชาทุกคืน ว่าเป็นภาพของใคร คำตอบที่ได้คือ ภาพของ “เทวดาที่มีลมหายใจ” ซึ่งมีอยู่ทุกบ้าน การมีภาพของ “พ่อ” จึงเป็นภาพสะท้อนที่แสดงถึงความรักความผูกพันที่คนไทยมีต่อ “พ่อ” อย่างมั่นคงไม่เสื่อมคลาย

2.4 ภาพสะท้อนด้านปัญหา ได้แก่ ปัญหาจากธรรมชาติ ความขาดแคลน ปัญหาความแห้งแล้ง พื้นดินเพาะปลูกพืชไม่ได้ และปัญหาความขัดแย้งของคนในชาติ

ตัวอย่าง

เทวดาเดินดิน ปิดเป่าทุกซล้น ทัวผืนแผ่นดินไทย เรียกฝนบนฟ้า ข้าวปลาพวงไพร
น้ำท่วมหลากไหล เกือบไว้ในแก้มลิง ดินเปรี้ยวดินเค็ม ก็เกล้งดินเสียจริง
ดินแล้งแห้งทั้ง ต้องซั้งหวัมน

(เพลงเทวดาเดินดิน)

เนื้อเพลงสะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ได้แก่ ปัญหาฝนแล้ง ปัญหาเรื่องการทำกิน ปัญหาดินเปรี้ยว ดินเค็ม ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทร

มหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงแก้ไขด้วยการพระราชทานโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการฝนหลวง โครงการแก่งลัดดิน และโครงการช่างหัวมัน เพื่อให้ชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรดีขึ้น

3. การใช้ภาษา การวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาโดยอาศัยกรอบแนวคิดด้านการใช้ภาษา แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 2 ด้าน

3.1 ชื่อเพลง มีการตั้งชื่อ 3 รูปแบบ

3.1.1 ใช้ความเปรียบ หมายถึง การตั้งชื่อโดยนำสาระสำคัญของเรื่องมากล่าวในลักษณะการเปรียบเทียบ เช่น ของขวัญจากก้อนดิน ต้นไม้ของพ่อ เทวดากลับฟ้า ฯลฯ

ตัวอย่าง

เราทุกคนก็เหมือนก้อนดินแค่ก้อนหนึ่ง เปรียบบาง ไร้ค่า ไร้ความหมาย

หากจะหา ของขวัญ ให้พ่อสักกล่อง

เราทั้งผอง จะพร้อมกันได้ไหม บวกกันเป็นดินเดียว ให้พ่อได้สุขใจ

ไม่ต้องเหน็ดเหนื่อยไป อย่างที่เป็นมา

(เพลงของขวัญจากก้อนดิน)

เพลงนี้ตั้งชื่อเพลงโดยเปรียบคนไทยกับ “ก้อนดิน” ที่ไร้ค่า อ่อนแอ มีเพียงสิ่งเดียวที่จะทำเพื่อเป็น “ของขวัญ” ตอบแทนพระมหากรุณาธิคุณได้นั้นคือ “บวกกันเป็นดินเดียว” หมายถึง การร่วมแรงร่วมใจเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การรักใคร่สามัคคีกันของคนไทย สิ่งนี้จะเป็นเหมือน “ของขวัญ” ที่ทำให้ “พ่อได้สุขใจ ไม่ต้องเหน็ดเหนื่อยไปอย่างที่เป็นมา”

3.1.2 สร้างความสนใจ หมายถึง การตั้งชื่อโดยใช้คำหรือกลุ่มคำที่ชวนให้เกิดความสงสัยใคร่รู้ หรือใช้คำที่กระทบใจเพื่อสร้างความสนใจให้แก่ผู้ฟัง เช่น รูปที่มีทุกบ้าน เหตุผลของพ่อ พ่อจ๋า จากสวรรค์ ฯลฯ

ตัวอย่าง

ตั้งแต่เล็กยังเคยได้ถามแม่ว่า บนช้างเผือกบ้านเรานั้นติดรูปใคร
 ที่แม่คอยบูชาประจำก่อนนอนทุกคืน จะต้องไหว้ เป็นรูปที่มีทุกบ้าน จะรวย
 หรือจน หรือว่าจะใกล้ไกล เป็นรูปที่มีทุกบ้าน ด้วยความรัก ด้วยภักดี ด้วยจิตใจ
 (เพลงรูปที่มีทุกบ้าน)

เพลงนี้ตั้งชื่อว่า “รูปที่มีทุกบ้าน” เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความสนใจ
 และสงสัย แล้วเฉลยว่า คือ พระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่คนไทยมีไว้กราบไหว้บูชาทุกครอบครัว

3.1.3 ใช้ภาษาตรงประเด็น หมายถึง การตั้งชื่อโดยใช้คำที่ตรงกับความหมาย เพื่อให้ผู้ฟังรับรู้สาระสำคัญของเพลง เช่น พอเพียงเลี้ยงพ่อ พระราชาผู้ทรงธรรม คิดถึงพ่อ(ร.9) เรารักพระเจ้าอยู่หัว อีสานอาลัย ฯลฯ

ตัวอย่าง

อยู่กินแบบพอประมาณ พึ่งตนเองเพื่อจะแบ่งเบา ให้พวกเราพากเพียรประหยัดอดทน
 พอเพียงเลี้ยงพ่อ ขอเดินตามรอยพ่อสอน ทุกคำทุกตอน ลูกจะจำคำพ่อไว้
 (เพลงพอเพียงเลี้ยงพ่อ)

เพลงนี้กล่าวถึงพระบรมราโชวาทเรื่องความ “พอเพียง” ที่พระราชทานแก่คนไทย ให้คนไทยรู้จักการอยู่กินแบบพอประมาณ รู้จักพึ่งพาตนเอง มีความพากเพียร ประหยัด อดทน ซึ่งคนไทยทุกคนจะน้อมนำมาปฏิบัติ “เลี้ยงพ่อ”

3.2 เนื้อเพลง แบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ระดับ

3.2.1 ระดับคำ ได้แก่ ใช้คำสัมผัส ใช้คำซ้อน ใช้คำเรียก “พ่อ” ใช้คำราชาศัพท์ ใช้คำภาษาทวิ ใช้การสรรคำ ใช้การเล่นเสียงเล่นคำ ใช้คำภาษาปากและคำภาษาถิ่น

ตัวอย่าง การใช้คำสัมผัส

เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม คือถ้อยคำที่พระองค์ทรงให้ไว้

ช่างแสนจะโชคดีที่เกิดเป็นคนไทย ได้ภาคภูมิใจเสมอมา

(เพลงพระราชผู้ทรงธรรม)

เพลงนี้มีการใช้สัมผัสนอกคือ ธรรม-คำ ไว้-ไทย-ใจ สัมผัสใน คือ ดิน-โดย คือ-คำ องค์-ทรง ให้-ไว้ ช่าง-โชค ดี-ที่ภาค-ภูมิ ทำให้เกิดเสียงคล้องจอง ไพเราะรื่นหู และสื่อความรู้สึกถึงภาคภูมิใจและความรู้สึกโชคดีของคนไทยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงปกครองแผ่นดินด้วยหลักทศพิธราชธรรม

ตัวอย่าง การใช้คำซ้อน

ทำไมพระราชาเดินไปในป่าเขา ท่านทรงห่วงใยคนที่เขาอยู่ห่างไกล
ทำไมพระราชามีเหงื่อไหล ท่านทุ่มเทแรงกาย ทรงงานมาหลายปี
(เพลงตามรอยพระราชา)

ผู้แต่งใช้คำซ้อนเพื่อความหมาย คือ ป่าเขา-ห่างไกล ห่วงใย-ทุ่มเท เพื่อสื่อถึงความห่วงเทรงงานหนักด้วยความห่วงใย ด้วยการเสด็จเยี่ยมเยียนราษฎรในพื้นที่ห่างไกลความเจริญและพื้นที่ป่าเขาซึ่งราษฎรมีความเป็นอยู่อย่างยากลำบาก

ตัวอย่าง การใช้คำเรียก "พ่อ"

นี่คือในหลวงในดวงใจ ที่ทำให้เราคนไทยยิ้มได้อย่างวันนี้
(เพลงในหลวงในดวงใจ)

เพลงนี้มีการใช้คำเรียก "พ่อ" ได้แก่ ในหลวง เป็นคำภาษาปาก ที่ปวงชนชาวไทยใช้เรียกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เพื่อสื่อความรู้สึกใกล้ชิดผูกพันทางใจของคนไทยที่มีต่อ "พ่อ"

ตัวอย่าง การใช้คำราชาศัพท์และคำภาษาทวิ

ทุ่มเทพระวรกาย ย่ำพระบาทไปทั่วธราดา พระเสโทหลังชุ่ม
พระกายา ดุงพระเมตตา เปี่ยมล้นเหลือเกิน
(เพลงขอเป็นข้าราชการทุกชาติไป)

พ่อหลวงของเมืองไทย บารมียิ่งใหญ่ นำพระทัยล้นธรรนิทร เรารักพระเจ้าอยู่หัว...
(เพลงแก้วตาในดวงใจ)

ผู้แต่งใช้คำราชาศัพท์ คือ พระวรกาย, กายา (ร่างกาย) ย่ำพระบาท (เดินไป) พระเสโท (เหงื่อ) พระเมตตา เพื่อบรรยายความเหนื่อยยาก ในการทรงงานและพระเมตตาของ “พ่อ” ที่มีต่อปวงชนชาวไทย และใช้คำภาษาทวิ คือ น้ำพระทัย ธรณินทร์ สร้างความประณีตไพเราะงดงามด้านคำ เพื่อพรรณนาพระบารมี อันยิ่งใหญ่แผ่ไพศาลและความเปี่ยมด้วยน้ำพระราชหฤทัยว่ามีมากมายล้น “ธรณินทร์” หมายถึง ล้นแผ่นดิน

ตัวอย่าง การสรรคำ

แต่ใครกันที่ได้ยิน แต่ใครกันที่เข้าใจ คิดถึงพ่อที่ไร้ก็ตื่นตันใจทุกที

(เพลงเหตุผลของพ่อ)

ถ้ามีใครถามทำไมคนไทยถึงรักพระองค์อย่างนี้ แคได้ชมพระบารมีก็ยิ้มทั้งน้ำตา

(เพลงพระราชผู้ทรงธรรม)

ผู้แต่งใช้คำว่า ตื่นตันใจ ยิ้มทั้งน้ำตา เพื่อสื่อภาพ สื่ออารมณ์ ความรู้สึกถึงความซาบซึ้งและความปลื้มปิติในหัวใจของคนไทยเมื่อคิดถึง “พ่อ” และเมื่อถูกถามถึงเหตุผลว่าทำไมคนไทยจึงรัก “พ่อ”

ตัวอย่าง การเล่นเสียงเล่นคำ

ขอทรงยังยืนยงชั่วฟ้า พลาณามัยเกษมสำราญ ขอทรงยังยืนยงชั่วฟ้า ยิ่งยืนยิ่งยงชั่วกาล

(เพลงขอเป็นข้าราชการทุกชาติไป)

ไม่ระหกระเหินตามรอยพ่อสั่ง เศรษฐกิจพอเพียงยังนำ ทำให้คนเพียงพอ

(เพลงตามรอยพ่อหลวง ร.9)

ผู้แต่งเล่นเสียง ย ในคำว่า ยิ่ง-ยืน-ยง ในคำถวายพระพร แต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่หมายถึงพระบารมี อันยิ่งใหญ่และยังยืนตลอดไปตราบชั่วกาลนาน และเล่นคำว่า พอเพียง-เพียงพอ เพื่อเน้น ความหมายถึงพระบรมราโชวาทที่สอนให้คนไทยดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวอย่าง การใช้คำภาษาปากและคำภาษาถิ่น

เห็นมานานมานานแล้วนะกับภาพท่านปิ่นและคลาน... พระองค์ทรงงานยันตึก...

(เพลงกวีลายกนก)

คนอยู่ทางนี้เฮ็ดหยังบ่ถูก นั้งเศร้า กอขอ

(เพลงเรื่องเล่าของพ่อ)

ผู้แต่งใช้ภาษาปาก คือ นะ ยันตึก เพื่อบรรยายการเสด็จพระราชดำเนินในพื้นที่ป่าเขาที่ต้องปีนป่าย ซึ่งเป็นภาพที่คนไทยคุ้นตา ภาษาปาก “ยันตึก” หมายถึง จนกระทั่งมีดคำมาก เพื่อให้ผู้ฟังรับรู้ถึงการทรงงานหนักของ “พ่อ” และใช้ภาษาถิ่นอีสาน คือ เฮ็ดหยังบ่ถูก กอขอ เพื่อบรรยายถึงความรู้สึกโศกเศร้าของคนภาคอีสานกับการเสด็จสวรรคตที่ “เฮ็ดหยังบ่ถูก” (ทำอะไรไม่ถูก) ทำได้เพียงนั้งเศร้า “กอขอ” (นั้งเศร้าที่ต้นกอไผ่)

3.2.2 ระดับความ ได้แก่

3.2.2.1 การซ้ำคำและการซ้ำความการซ้ำคำคือการกล่าวคำคำหนึ่งซ้ำหลายครั้ง ส่วนการซ้ำความคือการกล่าวซ้ำโดยใช้คำหลากหลายแต่มีความหมายใกล้เคียงสอดคล้องไปในทางเดียวกัน

ตัวอย่าง

ในเวลานี้ พ่อยืนอยู่ไกล ไกล ไกล คิดถึงพ่อจับหัวใจ มีเพียงคำสอนที่พ่อฝากไว้

(เพลงคิดถึงพ่อ)

พ่อศึกษา ตรากตรำและทำเพื่อเรา อยู่กินแบบพอประมาณ
พึ่งตนเองเพื่อจะแบ่งเบา ให้พวกเราพากเพียรประหยัดอดทน

(เพลงพอเพียงยิ่งพ่อ)

เพลงแรก มีการซ้ำคำว่า ไกล ติดต่อกัน 3 ครั้ง เพื่อบอกผู้ฟังว่าเวลานี้ “พ่อ” ได้จากพวกเรคนไทยไปไกลมากแล้ว เพลงที่ 2 มีการซ้ำความเพื่อสื่อภาพความทຸ່มเทรงานหนักของ “พ่อ” คือ ศึกษา-ตรากตรำ-ทำ เพื่อให้คนไทยได้มีชีวิตอยู่แบบพอประมาณ ไม่เดือดร้อน ด้วยการ พึ่งตนเอง-พากเพียร-ประหยัด-อดทน

3.2.2.2 การใช้ภาพพจน์คือ คำหรือกลุ่มคำที่เกิดจากกลวิธีการใช้คำ เพื่อให้เกิดภาพที่แจ่มชัดและลึกซึ้งขึ้นในใจของผู้อ่านและผู้ฟัง

ตัวอย่าง

แม่ตอบว่าให้กราบรูปนั้นทุกวัน ท่านเป็นเทวดาที่มีลมหายใจ

(เพลงรูปที่มีทุกบ้าน)

เราทุกคนก็เหมือนก้อนดินแค่ก้อนหนึ่ง เปราะบาง ไร้ค่า ไร้ความหมาย
อ่อนแอเหมือนโคลน ไหลไปตามทางเรื่อยไป เมื่อน้ำแห้งไป ก็แตกกระแหง

(เพลงของขวัญจากก้อนดิน)

ผู้แต่งใช้อุปลักษณ์เปรียบ “พ่อ” ว่าเป็น “เทวดาที่มีลมหายใจ” จุติจากสวรรค์มาเกิดในโลกมนุษย์ และใช้อุปมาเปรียบคนไทยกับ “ก้อนดิน” ที่เปราะบางอ่อนแอ และพร้อมจะสลายไปเหมือน “โคลน” ที่ถูกน้ำพัดพา

เมฆฝนก็ซึมเศร้าท้องฟ้าก็เจียบเหงา เข้าเฝ้ากราบพระองค์ด้วยความรวดเร็ว

(เพลงกวีลายกนก)

จากวันนี้สักหมื่นปี ต้นไม้ที่พ่อปลูก ต้องสวยต้องงดงาม และยิ่งใหญ่

(เพลงต้นไม้ของพ่อ)

ผู้แต่งใช้บุคคลวัตให้ เมฆฝน แสดงอาการซึมเศร้า ท้องฟ้าแสดงอาการเจียบเหงาเพื่อสื่อบรรยากาศของความเศร้า และใช้อดีตจินในข้อความสักหมื่นปี เพื่อให้ผู้ฟังรับรู้ว่าแผ่นดินไทยนี้จะเจริญมั่นคงสืบไปอีกยาวนาน

ลมหายใจที่พ่อใช้ดูแลไทยมานาน ลมหายใจนี้จะทำดีถวายพ่อ (เพลงด้วยน้ำตาที่อาลัยพ่อ)

เพลงนี้ผู้แต่งใช้นามนัยโดยใช้คำว่า ลมหายใจ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายแต่เป็นส่วนสำคัญแทนร่างกายของ “พ่อ” ที่ใช้เพื่อดูแลพสกนิกรไทยมาเป็นเวลานาน และใช้แทนร่างกายของ “คนไทย” ที่จะทำความดีเพื่อตอบแทนพระคุณ

3.2.2.3 การใช้ความเปรียบคู่ขนาน หมายถึง การใช้คำหรือความหมายที่มีความเหมือนกัน สมดุลเข้าคู่กัน หรืออาจตรงข้ามกันมาเทียบเคียงให้เกิดความสมดุลกันในแง่คำและความหมาย อันจะเป็นสื่อเชื่อมโยงให้เกิดความสอดคล้องกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ตัวอย่าง

คิดถึงที่พ่อสอนและอย่าให้รักกัน อย่าทะเลาะกัน พ่อเอ๋ยทุกครั้ง จำได้รีบเล่า
คิดถึงที่พ่อสอนและอย่าให้รักกัน อย่าทะเลาะกัน พ่อเอ๋ยทุกครั้ง ยังจำได้ไหม

(เพลงคิดถึงพ่อ)

เพลงนี้ผู้แต่งต้องการกระตุ้นเตือนคนไทยที่ยังคงขัดแย้งกันด้วยคำถามว่า ยังจำคำสอนของ “พ่อ” ที่สอนให้รักกัน สอนให้อย่าทะเลาะกันได้ไหม โดยใช้ความเปรียบคู่ขนานที่ข้อความ อย่าทะเลาะกัน พ่อเอ๋ยทุกครั้ง จำได้รีบเล่า-ยังจำได้ไหม เพื่อขอให้คนไทยเลิกทะเลาะกันและหันมารักสามัคคีกัน

3.2.2.4 การใช้สัญลักษณ์ คือ สิ่งที่ใช้แทนอีกสิ่งหนึ่ง โดยไม่ต้องการเปรียบเทียบ

ตัวอย่าง

จะเดินตามรอยเท้าของพ่อ สืบสานงานที่พ่อก่อ อย่างเพียงพอ มีภูมิคุ้มกัน

(เพลงเทวดาเดินดิน)

ผู้แต่งต้องการสื่อถึงความตั้งใจของคนไทยในการสืบสานงานของ “พ่อ” ด้วยการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง โดยใช้คำว่า “รอยเท้า” เป็นสัญลักษณ์ หมายถึง แนวทางตามพระราชดำรัส และใช้คำว่า “ภูมิคุ้มกัน” เป็นสัญลักษณ์ หมายถึง สิ่งที่จะช่วยให้คนไทยรอดพ้นจากวิกฤตความทุกข์ยากลำบากในชีวิต

3.2.2.5 การใช้สำนวน คือ ใช้คำพูดที่เป็นชั้นเชิงไม่ตรงไปตรงมา แต่ให้มีความหมายในคำพูดนั้น ๆ คนฟังอาจเข้าใจความหมายทันทีถ้าใช้กันแพร่หลายแล้ว แต่ถ้าไม่แพร่หลายคนฟังอาจไม่เข้าใจทันที ต้องคิดจึงจะเข้าใจ หรือไม่เข้าใจเลยก็ได้ มี 2 แบบ คือ การใช้สำนวนเดิม และ การใช้สำนวนที่ดัดแปลงจากเดิม

ตัวอย่าง

ก็ใครหนอใครดวงใจใฝ่ถวิล เป็นผู้ปิดทองหลังพระ

ผู้ปิดทองหลังพระ ผู้ปิดทองหลังพระ

(เพลงผู้ปิดทองหลังพระ)

ไม่เลือกที่รักไม่เลือกที่คน เกิดอีกสิบชาติก็ไม่พบมหาราชช่อภูมิพล

(เพลงกวีลายกนก)

ผู้แต่งใช้สำนวน “ปิดทองหลังพระ” มีความหมายว่า ทำความดีแต่ไม่ได้รับการยกย่องเพราะไม่มีใครเห็นคุณค่า เพื่อสรรเสริญในพระเกียรติคุณและคุณความดีของ “พ่อ” และปรับสำนวน “เลือกที่รักมักที่ชัง” ที่หมายถึง ลำเอียง มาใช้เพื่อแสดงถึงน้ำพระราชหฤทัยและพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อปวงชนชาวไทยทั่วทุกหมู่เหล่าแบบเท่าเทียมกัน

สรุป

บทเพลงนำเสนอเนื้อหาแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ 1. เนื้อหาเกี่ยวกับประชาชนไทยมีเนื้อหาย่อย 3 ประเด็น เรียงลำดับจากที่พบมากไปหาน้อย ได้แก่ การแสดงถึงความจงรักภักดีและความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ความมุ่งมั่นจะกระทำความดีและความรู้สึกเศร้าเสียใจกับการเสด็จสวรรคต 2. เนื้อหาเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระ

พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มีเนื้อหาย่อย 4 ประเด็น ได้แก่ พระราชจริยวัตร พระราชกรณียกิจ วันเสด็จสวรรคต พระบรมราโชวาท ตามลำดับ เนื้อหาของบทเพลงแสดงภาพสะท้อนของคนไทย 4 ด้าน ได้แก่ 1. ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ 2. ภาพสะท้อนด้านความเป็นอยู่ 3. ภาพสะท้อนด้านความผูกพัน 4. ภาพสะท้อนด้านปัญหา ตามลำดับ การใช้ภาษาของบทเพลง แบ่งเป็น 2 ด้านคือ ชื่อเพลงและเนื้อเพลง ด้านชื่อเพลง พบการตั้งชื่อเพลง 3 รูปแบบ ในความถี่ใกล้เคียงกัน คือ ใช้ความเปรียบ 32 เพลง สร้างความสนใจ 29 เพลง และใช้ภาษาตรงประเด็น 28 เพลง ด้านเนื้อเพลง มีการใช้ภาษาแบ่งเป็น 2 ระดับคือ ระดับคำและระดับความ 1. ระดับคำ พบการใช้คำ 10 ลักษณะ ที่พบมาก ได้แก่ การใช้คำสัมผัส ใช้คำซ้อน และใช้คำเรียก “พ่อ” รองลงมา คือ การใช้คำราชาศัพท์ การสรรคำ ใช้คำภาษาปาก ใช้คำภาษาทวิและคำภาษาถิ่น พบน้อยที่สุดคือ การใช้คำภาษาต่างประเทศ 2. ระดับความ พบ 5 ลักษณะ ส่วนใหญ่เป็นการซ้ำคำและการซ้ำความ และการใช้ภาพพจน์ รองลงมา คือ การใช้ความเปรียบคู่ขนาน การใช้สัญลักษณ์ และการใช้สำนวน

อภิปรายผล

บทเพลงถึง “พ่อ” ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของปวงชนชาวไทยที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และถ่ายทอดเรื่องราวความมีน้ำพระราชหฤทัยและพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อปวงชนชาวไทย ทรงเป็นดัง “พ่อ” ของคนไทยทั้งแผ่นดิน คนไทยต่างจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ นับแต่วันเสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติ พ.ศ.2489 จวบจนวันเสด็จสวรรคต รวมเวลา 70 ปี ทรงเป็นพระประมุขของประเทศที่เป็นมิ่งขวัญของปวงชนชาวไทย ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ห่วงใยในทุกข์สุขและความเป็นอยู่ของราษฎร ทรงทุ่มเทพระวรกายและพระสติปัญญาศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ไขปัญหิต่าง ๆ ในทุกท้องถิ่นของประเทศ แม้จะต้องใช้เวลานานนับปีก็มีเคยทรงย่อท้อ ด้วยทรงมีความเพียรและพระวิริยะอุตสาหะ ทรงเสียสละความสุขส่วนพระองค์ ด้วยการเสด็จออกเยี่ยมเยียนราษฎรทั่วทุกท้องถิ่นแม้อันตรายถึงชีวิตเพื่อเข้าถึงความเป็นอยู่ของพสกนิกร ทรงพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราษฎรที่ยากไร้

และพัฒนาคุณภาพชีวิต อันนำมาซึ่งโครงการเนื่องในพระราชดำริ จำนวนมากกว่า 4,000 โครงการ ที่กระจายอยู่ในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ

ด้วยความเชื่อของประชาชนไทยที่ว่าพระมหากษัตริย์คือสมมุติเทพ ดังนั้น “พ่อ” จึงเป็น “เทวดา” ในหัวใจของปวงชนชาวไทย ทรงเป็น “เทวดาที่มีลมหายใจ” ลงมาเดินดินเพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ราษฎรอย่างใกล้ชิดอย่างที่ไม่มีกษัตริย์ใดเสมอเหมือน ด้วยพระจริยวัตรอันงดงามอ่อนน้อมและเรียบง่าย ทรงใช้ชีวิตในแบบเรียบง่ายเป็นแบบอย่างแก่คนไทยยามบ้านเมืองเกิดวิกฤตประสบปัญหา ทรงพระราชทานแนวคิดและหนทางเพื่อให้ประชาชนอยู่รอดปลอดภัย ทรงสอนให้คนไทยใช้ชีวิตแบบพอเพียง คือพอประมาณ ไม่มากไม่น้อยเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและไม่เบียดเบียนผู้อื่น ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและรู้สึกเป็นบุญเป็นโชคความสนาอันยิ่งใหญ่ที่ได้เกิดเป็นคนไทยในแผ่นดินของพระมหากษัตริย์ผู้ทรงธรรม คนไทยจึงน้อมนำพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต และเมื่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคตในวันพฤหัสบดีที่ 13 ตุลาคม 2559 คนไทยต่างตกอยู่ในความเศร้าเสียใจ และพร้อมใจกันแสดงความอาลัยและแสดงออกถึงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ด้วยการแสดงความมุ่งมั่นตั้งใจจะกระทำแต่ความดีและสืบสานงานตามรอยเบื้องพระยุคลบาทต่อไป

บทเพลงถึง “พ่อ” มีการใช้ภาษาถ่ายทอดเนื้อหาผ่านชื่อเพลงและเนื้อเพลง ด้านชื่อเพลง มีการตั้งชื่อ 3 รูปแบบ คือ ใช้ความเปรียบ สร้างความสนใจ และใช้ภาษาตรงประเด็น การตั้งชื่อทั้ง 3 รูปแบบ ส่วนใหญ่ใช้คำสั้น กระชับ มีความหมายกินใจ และสื่อความหมายไปยังเนื้อหาอย่างครอบคลุม โดยเฉพาะการตั้งชื่อโดยใช้ความเปรียบ เพราะช่วยให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการและรู้สึกอยากฟังเนื้อหาของเพลงยิ่งขึ้น ด้านเนื้อเพลง ส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายกลอนแปดที่มีสัมผัสนอกหรือสัมผัสบังคับและสัมผัสใน ได้แก่ สัมผัสสระและสัมผัสอักษร แต่อาจมีจำนวนคำต่างไป สอดคล้องกับข้อสังเกตของ สง่า อารัมภีร ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง (เพลงไทยสากล) พ.ศ. 2549 ด้านเนื้อเพลง มีลักษณะเด่นในการใช้ภาษาทั้งระดับคำและระดับความ ระดับคำ มีการใช้คำสัมผัส ใช้คำซ้อน คำเรียก “พ่อ” คำราชาศัพท์และการสรรคำ คำที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นคำง่าย สื่อความหมายชัดเจน แม้จะเป็นคำราชาศัพท์ก็เป็นคำราชาศัพท์ที่ไต่ย่นคุ้นหู

ระดับความ มีการซ้ำคำและซ้ำความเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพ สร้างความสอดคล้องกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของเนื้อหา สอดคล้องกับการศึกษาเนื้อหาและภาษาในเพลงเกี่ยวกับน้ำท่วมประเทศไทย พ.ศ. 2554 ของ ตวงรัตน์ คูหเจริญ (2557) นอกจากนี้ยังมีการใช้ภาพพจน์เพื่อสร้างสุนทรียภาพความงามและจินตภาพ สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง ความงามของภาษาในเพลงลูกทุ่ง : กรณีศึกษาเพลงฮิตติดชาร์ต ลูกทุ่งมหานคร ของ เกศราพร พรหมนิมิตกุล (2553) จะเห็นได้ว่า ลักษณะการใช้ภาษาในบทเพลงทั้งด้านการใช้คำ ได้แก่ คำซ้ำ คำราชาศัพท์ คำภาษาถิ่น โดยเฉพาะการสรรคำช่วยทำให้ผู้ฟังเข้าใจและรับรู้ถึงอารมณ์ความรู้สึกได้เป็นอย่างดี ถึงความสำนึก ความซาบซึ้งที่คนไทยมีต่อพระมหากษัตริย์คุณอย่างหาที่สุดมิได้ ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร การใช้ประโยคแบบเน้นย้ำถึงความคิด ความรู้สึกและความตั้งใจที่จะทำความดีเพื่อตอบแทนพระคุณ ตลอดจนการใช้ภาพพจน์แบบต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดจินตภาพที่แจ่มชัดถึงเหตุการณ์เรื่องราวต่าง ๆ ล้วนสอดคล้องสัมพันธ์กับการแสดงออกของคนไทย ที่จงรักภักดี เคารพ ยกย่อง เทิดทูน และรู้สึกอาลัยต่อการเสด็จสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ 9 ของปวงชนชาวไทย

บทเพลงถึง “พ่อ” จึงเป็นบทเพลงที่ทรงคุณค่าในฐานะเป็นสื่อใช้บันทึกเรื่องราว เหตุการณ์ ความทรงจำและความรู้สึกนึกคิดของคนไทยที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ขณะเดียวกัน ก็เป็นสื่อช่วยสร้างความรัก ความสามัคคีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนไทย ทั้งเป็นเครื่องช่วยปลอบประโลมใจ และกระตุ้นเตือนให้คนไทยทำแต่ความดีเพื่อชาติและประเทศอันเป็นที่รักและหวงแหนของคนไทยทุกคน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับคนไทย สถาบันพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมใจของคนไทยทั้งชาติที่คนไทยทุกคนรักและหวงแหน ไม่ยอมให้ใครมาทำร้ายทำลายได้ และคนไทยควรดำเนินรอยตามเบื้องพระยุคลบาทตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อ รู้จักอดทน ต่อสู้และหาเลี้ยงชีพด้วยความมานะอดสาหา รู้จักพึ่งพาตนเอง และรักสามัคคีกัน เพื่อธำรงความเป็นชาติและประเทศไทยให้ยืนยงสืบไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย นอกจากการศึกษาเนื้อหาและภาษาในบทเพลงถึง“พ่อ” : พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร หากมีการศึกษาด้านกลวิธีการเล่าเรื่องหรือการนำเสนอเนื้อหา ก็จะเป็นประโยชน์ยิ่งสำหรับการประพันธ์คำร้องเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวสำคัญและความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคม นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาวรรณกรรมประเภทอื่นที่เกี่ยวกับ“พ่อ” เช่น บทความ สารคดี กวีนิพนธ์ เพื่อให้เห็นภาพสะท้อนเกี่ยวกับคนไทยมากขึ้น แล้วนำผลการวิจัยไปใช้ในการเรียนการสอนในวิชาการอ่านวิเคราะห์ตีความและศิลปะการใช้ภาษา

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา นาคสกุลและคณะ. (2524). *การใช้ภาษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เคล็ดไทย. กุหลาบ มลลิกะมาส. (2525). *ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เกศราพรพรหมนิมิตกุล. (2553). “ความงามของภาษาในเพลงลูกทุ่ง : กรณีศึกษาเพลงฮิต ดิดีตาร์ตลูกทุ่งมหานคร.” *วารสารมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 9(2):1.
- ดวงรัตน์ คูหเจริญ. (2557). *เนื้อหาและภาษาในเพลงเกี่ยวกับน้ำท่วมประเทศไทย พ.ศ. 2554*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2529). *ดนตรีวิจิตร*. กรุงเทพฯ : บริษัทรักศิลป์ จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วัชรภรณ์ อาจหาญ. (2535). *การศึกษาวิเคราะห์บทเพลงไทยสากลของสุนทราภรณ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตรา จงสถิตวัฒนา. (2549). *เจิมจันทร์กั้งสดาล : ภาษาวรรณศิลป์ในวรรณคดีไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดมลักษณ์ ระพีแสง. (2550). *ศึกษาเชิงวิเคราะห์การใช้ภาษาในบทเพลงสุนทราภรณ์ ระหว่างปี พ.ศ. 2482 - พ.ศ. 2524*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.